

100%

NYNÄSHAMN

NYTT ÅR
nytt nummer,
ny lokal läsning,
ny krönikör
och ett nytt
kryss!

*Bildskatt &
kändiskatt*

Från PICASSOS FRU till PAPPA

SOM EN ROSA DRÖM

UNGA ENTREPRENÖRER POPPAR UPP

Liljehammar gräver bland anekdoter &

KLURIGHETER

MOT LJUSARE TIDER!

Så har ett nytt år inletts! Ett utforskat och spännande sådant ligger framför oss, och vem vet vad som väntar runt hörnet under detta solvarv. Vid den här tiden för ganska precis ett år sedan gick livet sin gilla gång så som det brukar göra i februari och vi hade ingen aning om allt det paradoxala som snart skulle komma. Några larmande rapporter från Kina hade förstås nått oss, men det kändes som att det där obehagliga viruset det pratades om i nyhetssändningarna fortfarande var långt borta. Efter sportlovet några veckor senare var det nog ingen som inte kunde uttala de nya c-orden, corona och covid.

Nu har vi nyligen klarat av ett annorlunda jul- och nyårsfirande och går mot ljusare tider igen, så visst ska vi lyckas med att fixa även detta års kommande utmaningar. Just nu är vi inne i de så kallade oxveckorna, ni vet de där som återkommer efter helgerna varje januari och februari, men med tanke på vad vi stått ut med under hela det senaste året känns inte heller de särskilt extra betungande. Tvärtom börjar vi kunna ana ljuset i tunneln och kanske till och med vågar att planera lite mer långsiktigt igen. Förhoppningsvis har vi ändå lärt oss massor av nya saker under pandemitiden, både om oss själva och andra, och kan ha nytta av erfarenheterna när allt är över.

Vissa saker är i alla fall som vanligt redan nu, som till exempel att det lokala magasinet 100% Nynäshamn är tillbaka. I det här numret tar ytterligare en Niklas plats i spalterna. Nej, det är faktiskt inget krav att ha det vackra förnamnet för att få skriva i tidningen, även om det förstås kan verka så... Den här versionen av Niklas lystrar till efternamnet Liljehammar och kommer att dela med sig av sina klurigheter och betraktelser i 100% Nynäshamn framöver. Du kan läsa mer både om och av honom några sidor längre fram, tillsammans med mycket annat förstås. Ha en trevlig lästund tillsammans med årets första nummer!

Niclas Axelson & Paulin Sunesson

INNEHÅLL

Niklas har många strängar på sin lyra	4
Premiär för Liljehammars krönika	8
Nynäshamnarnas speciella favoritsemla	10
Konstpaus med Giovanna	14
En dag att visa kärlek och omtanke	17
Spår av Aaltos vision syns på Heimdal	20
Mozart gillar att vara i centrum	24
Unga entreprenörer i ny pop up-butik	26
Sigvard Hellströms bildskatt i bokform	29
Memorera Nynäshamn i nytt spel	32
Korsord och sudoku	34

PRODUKTION

Ansvarig utgivare Niclas Axelson
Grafisk form Paulin Sunesson
Tryck V-TAB, Vimmerby
Distribution SDR och Postnord
Omslagsfoto Charlotte Friberg

ANNONS

Säljansvarig Niclas Axelson 070-518 36 95
Annonssäljare Ulla Sämsjö 079-339 47 80
Tips till info@100nynashamn.se
Ges ut av 100% Reklam & Media
i Nynäshamn AB, Box 13, 149 21 Nynäshamn

FÖLJ OSS

Facebook @100nynashamn
Instagram #100nynashamn
Webb www.100nynashamn.se

Reservation för ev. felskrivningar. Vi tar inte ansvar för ej beställt material. Citera oss gärna men ange källan.

malmstens

måleri & färgsättning

MÅLERI OCH LACKERING HELT ENKELT.

Tel. 08-520 148 80
www.malmstensmaleri.se

Allt inom mark & trädgård!

Ring så hjälper vi dig! 076-185 22 89

**LILJEHAMMAR
ENTREPRENAD AB**
grävtjänst | mark | trädgård

NORDANRO

Vit-blå-beige eller sand-grå-grön?

Premiär för nya Nordanrol. När du beställer ett nytt kök får du välja bland tusentals färger. Dessutom får du välja på Nordens största urval av luckor, bänkskivor, vitvaror, blandare, diskbänkar och mycket fler saker till hemmet.

Välkommen till Elon Nynäshamn!

**20% rabatt på
ditt nya kök***

*Erbjudandet gäller kökssystemen Nordanro samt Nordanro Flex. T.o.m. 2021-03-28

Elon Nynäshamn
Telivägen 2, Sjötelegrafen,
149 41 Nynäshamn
Tel: 08 524 006 50

eLON

Välkommen till ett rike fyllt av grönska!

NYTT ÅR, NYA VÄXTER

I vår växtbutik hittar du ett spännande och varierat sortiment med något för alla smaker. Handla i butiken på Malmtorget eller online.

ÅRETS UNGA FÖRETAGARE

Tack för den fina utmärkelsen!

KLIPP UT & TA MED VÅRT ERBJUDANDE:

KÖP 3 - BETALA 2

Växten med lägsta pris på köpet vid uppvisande av annonskupongen. Gäller i butiken t o m 28/2 2021.

GRÖNVÄXTRIKET

TORGGATAN 9C, NYNÄSHAMN | TEL. 08-551 08 443
MÅNDAG-FREDAG 11-17 | LÖRDAG-SÖNDAG 11-15
GRONVAXTRIKET.SE | [gronvaxtriket](https://www.instagram.com/gronvaxtriket)

TEXT INGMARIE WASS | FOTO CHARLOTTE FRIBERG

Att lägga
GRUNDEN
till en bra historia

Få känner Södertörn lika bra som vår nya krönikör Niklas Liljehammar. Han har bott lite varstans i kommunen och liksom sin morfar och pappa har han även anlagt grunden för mycket nytt här i Nynäshamn. Framför allt kan han konsten att berätta en historia.

NAMN: Niklas Liljehammar

AKTUELL: Ny krönikör i 100% Nynäshamn

YRKE: Driver Liljehammar Entreprenad AB

SKRIVER: Musik i bandet Cleverclogs, poesi och berättelser från Södertörn. Två utgivna böcker och några på gång i lådan.

BOR: I Nynäshamn.

FAMILJ: Hustru Andrea, dottern Anouk, 9 år, bonussonen Kilian, 14 år och vuxne sonen Kevin 25 år. Katterna Uno & Tallolah.

LÄSER: Allt! Även det som står på tapeter och tunnelbaneväggar.

LYSSNAR PÅ: Fåglarna, eller skogen.

EN LEDIG DAG: Jag är gärna tillsammans med min familj. Om de nu vill det, förstås.

EN TIMME ÖVER: Då funderar jag på hur jag bäst skall förvalta den timmen. Ibland för mycket grubbel. Men jag jobbar på det.

VILL JAG SKRIVA OM I MINA KRÖNIKOR: Vardagen i all sin dråplighet. Med utgångspunkt i Södertörn, nutid och historia, blandat med påläst allvar.

Niklas Liljehammar har förmågan att minnas och ta tillvara på det fina och roliga i livet, men räds inte skärpan och allvaret.

Vi har knappt hunnit innanför porten till Niklas företag innan han och fotografen kommer på att hon bor i radhuset som Niklas morfar byggde, Nynäshamns första, och där både Niklas mamma och han själv vuxit upp.

Inne på kontoret frågar han ursäktande om det är okej att vi tar av oss skorna, för det är helt nystädat. Kontoret är ombonat med trägolv, mysig belysning, fräscht kök och välmående växter. Ordning och reda.

– Svärfar kom förbi med bullar men vi åt visst upp allihop, säger Niklas urskuldande och sätter fram ett fat köpebullar på bordet.

Jag frågar hur det känns att bli krönikör i 100% Nynäshamn.

– Det är fantastiskt roligt, en dröm. Ända sedan jag var liten har skrivandet varit en oemotståndlig utmaning. Att betvinga orden för att återskapa något.

*”Ibland tänker jag på
Allan Edwall en stund och
så blir allt bra igen”*

Skriver gör Niklas när han hinner eftersom han även driver företaget Liljehammar Entreprenad och vill få tid med sin familj. Nils Ferlin är en stor förebild liksom Allan Edwall.

– Allan Edwall var enligt mig en mästare på att skriva. Det är ingen konst att skriva långt men att få ner det så att det väcker

fantasin hos läsaren att själv fylla i och bli medskapare, det är en svår konst. Luften mellan orden. Edwall får det att kännas ända in i själen med bara fem ord. Ibland kan jag tänka på honom en stund och så blir allt bra igen.

Utöver pågående böcker i skrivbordslådan skriver Niklas låtar till sitt band Cleverclogs. Bandet består av sex, ibland sju musiker och musiken är en salig blandning av Americana, alltså bluegrass, folkmusik, irländsk folkmusik och så en egen variant. Snart kommer tio av deras låtar på vinyl, under varsamt överinseende av producenten Johan Bökman.

*”Hur ska det sluta den här gången,
undrade jag efter ett tag”*

Niklas har en stor släkt, hans pappa hade tretton syskon och han har ett femtiotal kusiner.

– Jag trodde att jag var från Nynäshamn sedan urminnes tider men så var det inte alls. Farfars föräldrar kom med präm till Nynäshamn från Valdemarsvik, farmor var bördig från Roslagen och de bosatte sig till slut i Ristomta i Sorunda.

– I Ristomta har jag vistats mycket under uppväxten. Där var det alltid fullt med folk och farfar älskade att berätta historier från sin uppväxt. De hade tendensen att sluta olika varje gång. Undrar just hur den ska sluta den här gången, tänkte jag ibland. Det lärde mig att det krävs finess, en viss fantasi för att återge en historia så den blir intressant.

Med många strängar på sin lyra...

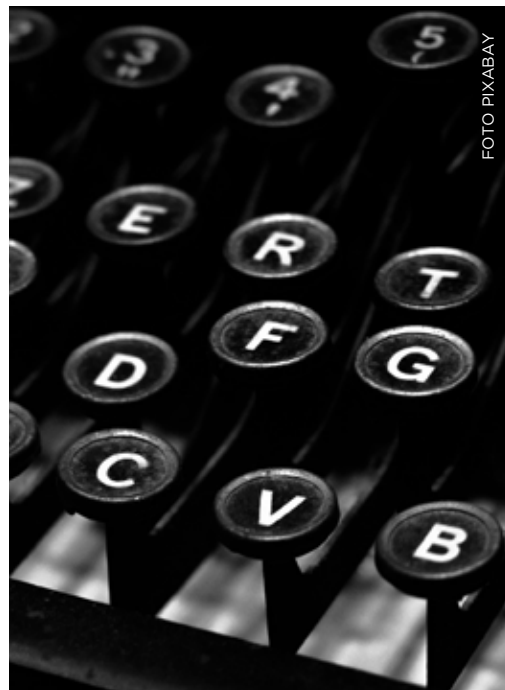
Musiken är en viktig beståndsdel i Niklas liv. Eget låtmateriel i bandet Cleverclogs släpps snart på vinyl.

Niklas har varit mycket i Sorunda och bott på Lisö och känner en stark hemkänsla i alla delar av Södertörn.

– När min son Kevin hade fötts och det var dags att åka hem så tyckte pappa att vi skulle stanna till på vägen så att Kevin fick köra grävmaskin, och det gjorde vi. Han var tre dagar då.

– Farfar älskade att berätta, i timmar, så honom har jag lite gemensamt med. Men annars är man väl lite av en gökunge, skrattar Niklas.

– Mormor kom från Gamleby och fick jobb i en sybehörsaffär i Nynäshamn. En dag stiger morfar in för att köpa nål och tråd. Morfar kom från Sunne utanför Sundsvall men arbetade på en båt som tillfälligt anlade Nynäshamn. De bosatte sig här och skaffade fritidshus på Lisö.

Niklas morfar införskaffade en grävmaskin och fick massor att göra.

– När mamma och pappa träffades var de väldigt unga och morfar tyckte att pappa skulle ha ett ordentligt jobb så han anställde honom. Men mina föräldrar skiljde sig tidigt. Jag växte upp hos pappa och hängde ofta med på olika jobb från det att jag var liten. Man kan säga att jag lärde mig yrket från grunden.

Under uppväxten skrev Niklas lite i hemlighet och gömde sina texter i en låda. Han ville bli journalist men så blev det inte.

– Det var enklare att jobba hos pappa och man fick lön direkt.

Anläggargärlden var en ganska tuff miljö för en ung pojke som dessutom var son till chefen. Den store och något burduse Nisse kom att bli hans vän och mentor, men också en viktig fadersgestalt. Vid Nisses bortgång 2017 valde Niklas att hylla honom i en rad små anekdoter, de flesta väldigt roliga. De trycktes med titeln "Hej på're pojkjävlar" och lästes upp på Konstpoolen under det årets kulturvecka.

Fortfarande skriver Niklas ner händelser, tankar och meningar som oftast dyker upp när han gör annat. Han ger sig också tid att tänka och skriva, helst ute i naturen.

– Ett par gånger om året går jag långt ut i skogen, spänner upp min hammock mellan två träd, ensam med en eld, papper och penna. Då släpper jag allt.

Boken "Tumstocken" som gavs ut 2018 består av flera korta berättelser och en del dikter. Historierna är från Sandvik på Lisö där Niklas och hans familj bodde då. I dag har familjen flyttat in till Nynäshamn.

"Det är en uppgörelse med det förflutna och en start på det nya"

– Tumstocken är en blandning av kåserier och allvar. En uppgörelse med det förflutna och en start på det nya. Ibland måste man stänga säcken, lämna den bakom sig och gå vidare. Boken handlar också om vilka redskap jag behövde för att komma dit.

Jag får ett signerat exemplar av "Tumstocken – ett avslut" med mig hem. I ett kapitel läser jag om Niklas mamma som plötsligt försvinner. Han tänker att hon blivit pilot och flugit iväg i en Sopwith Camel på hemliga uppdrag, precis som Biggles. En dag skulle hon landa i Svandammsspår och återförenas med Niklas men så blev det aldrig. Niklas skriver i boken:

"Tystnad, förnekelse och lögn är en effektiv metod om man vill misshandla någon djupt i själaroten. Jag tror faktiskt att det är det här som är anledningen till att jag tycker så mycket om att berätta saker hela tiden."

Tips till vintern: förläng din hemester.

Vinterrusk eller härlig vinter? Med effektiv rengöring, behagligt tryck och tysta bubblor är 40-årsjubilerande Marquis en unik spabadserie. Förläng din "hemester" på bästa sätt i ett amerikanskt spabad av premiumkvalitet.

Polar Spuga
BUTIK SPABAD POOLER POOLKEM
Teknikervägen 1, Nynäshamn
010-101 95 55 • polarstuga.se

Bästa pris-garanti

JÄMFÖR ALLTID MED OSS!

**TEAM
WORK
WEAR.**

SVEA
YRKES • PROFILKLÄDER

*Din lokala
expert på
arbetskläder!*

Personlig service, snabba leveranser och ett stort utbud av kvalitetsprodukter från kända varumärken till konkurrenskraftiga priser.
Webshop: sveayrkes.se Butik: Teknikervägen 17, mån-tors 8-17 & fre 8-15

Äntligen dags att börja planera säsongens

förlovning & vigsel

För allas bästa - välkommen att boka en tid i vår

Wedding Lounge

RAKEL & LEA

Smycken och klockor

Centralgatan 6, Nynäshamn • 08-520 103 51
Vard. 10-18 • Lörd. 10-15 • rakelochlea.se • Följ oss på

KRÖNIKA

När jag, Gustav Vasa och Cornelis var på krogen

(med en och annan lots...)

Tusenkonstnären och livsnjutaren Niklas Liljehammar delar med sig av sina betraktelser som krönikör i 100% Nynäshamn.

En resa genom södra Södertörn är ett äventyr alldeles fullt av upptäckter, och så klart även med historia om man så vill.

Ett förslag är att följa den vackra vägen ut mot Torö, över Tottnäsbron, snegla ut över fjärden bort mot Frönäs och Lisö och sedan vidare söderöver förbi kyrkan, vackra Stenstrand, genom den förtrollande allén vid Herrhamra som liksom avslutas av lotskyrkogården för att landa på Ankarudden med dess vackra väderkvarn allra längst ut på Södertörns sydligaste spets. Kvar är bara de karga klipporna och Öja med sin fyr.

Landsort.

Här anlade Gustav Vasa den första lotsstationen i nådens år 1535.

Gustav Vasa kan man ju såklart säga mycket om och hans bedrifter här i trakten är ju väl värda att nämnas.

Eller Gustav Vasa, förresten...

Hade någon kallat sin konung så på den tiden hade ingen haft den blekaste aning om vem man talade om.

Namnet Vasa var ett påfund som kom långt senare i historieböckerna. Gustav Eriksson hette vår konung på den tiden.

Och ingenting annat.

Som sagt, han anlade den första lotsstationen på Öja 1535 och det var väl rätt knöligt i början, sägs det. Den karga delen av södra Södertörn bar det tunga ansvaret för många förlisningar och bara i viken vid ön Krogen vilar otaliga fartyg på havets botten.

Detta ville konungen råda bot på, så lotsmannen Anders Bertilsson och hans efterkommande fick mot "skälig betalning" se till att anländande fartyg kunde komma tryggt och säkert ända fram till Stockholm. För sjömän på väg både norr och söderut var det ju så att denna värld av karga öar på södra Södertörn i alla tider varit ett såväl älskat som fruktat område. Älskat för sina skyddande vikar och fruktat för de vedervärdiga stormarna och förgörande klipporna.

Det sägs i folkmun runt om i trakten att det finns ett mycket gammalt kungligt prejudikat, eller tillstånd, att servera alkohol på ön Krogen. Att någon av våra tidigare konungar långt tillbaka i tiden skrev ut det och att det under inga som helst omständigheter går att ändra på, men huruvida det verkligen stämmer låter vi stå skrivet i stjärnorna tycker jag. Det stämmer alldeles oerhört väl i folkmun i varje fall. Sanningen är nog den att det alltid krävdes tillstånd från kungl. Majt. att bedriva krogverksamhet och att det i princip aldrig gavs några evighetstillstånd.

Den lilla ön hette tidigare Ulfskär men fick sitt nya namn efter en krog som fanns där runt 1690. Av någon anledning brändes den ned av ryska trupper 1719, kanske uppskattades varken brännvinet eller den stackars trygge och nytillkomna krogvärdens Petter Laggman som olyckligt tillfångatogs av ryssen och enligt utsago aldrig någonsin sågs till igen.

Men skam den som ger sig, några envisa öbor byggde upp krogen igen runt 1724 och den drevs sedan fram till 1829 ungefär. I över hundra år!

Man kan ju filosofera över hur tillströmningen av gäster kunde se ut där en vanlig tisdagskväll i febuari? Kanske var det fullsmockat, kanske hade haket en mer säsongsbetonad karaktär? Kanske hängde en och annan lots där emellanåt?

Långt senare, fast för länge sedan nu, var undertecknad där i sin ungdom och spelade några visor på den vackra flotte som tillfälligt anlade ön Krogen. Falurött torp-med-vita-knutar-flotte. Vackert inredd och med plats för tjugo sittande, minsann.

Det intogs en enklare men smaklig måltid med tillhörande pilsner. Man fick ju servera där, sa man.

Kungligt tillstånd, jo jo.

Den av sommar uppslupna publiken bad om Cornelis, så då blev det förstås Cornelis.

Kvällen blev oförglömlig. En av gästerna var en äkta lots och historierna var många. Anekdoterna flödade och skratten ekade mellan de karga klipporna.

”Man hann stämma gitarren mellan låtarna om man säger så”

Jag minns att jag saknade min kompis som tolkade Cornelis så grymt bra, men han var väl ute och lotsade kanske, eftersom han också var lots.

Och är väl än idag så vitt jag vet.

Näväl, han var med i mina tankar i alla fall.

Men säg den lycka som varar för evigt, hösten kom så som hösten alltid gör. Slumpen gjorde att undertecknad en grådisig novembermorgon stod med både hjullastare och lillebror vid Nynäs- hamns hamn och under överseende av dåvarande hamnkapten medverkade vid landsättning av nämnd krogflotte. Ägaren stod där moloken och berättade att publiktillströmningen var förhållandevis gles i november numera.

– Min krogflotte skall fara till bebodda trakter!

Tveksamheter kring vikt av krogpråm skrinlades då vikt sades understiga fyra ton och detta visade sig vara en minst sagt grov underskattning då använda stroppar gav vika och vår flotte fick se sig bli skrot den där morgonen. Kvar på kajen återstod endast en salig röra, en upprörd kranförare – och så vi då, förstås.

Men jag fick i alla fall sitta där den där underbara sommarkvällen och spela Cornelis inför en minst sagt mysig publik, omgiven av karga klippor de förlista vraken ”Trubbnos” och ”Soparvraket”, bland så många andra.

Jag fick sitta där inlindad i historia, visor och ljumma sommarvindar.

Jag fick sitta där mitt bland lotsar och salig Cornelis.

Jag fick sitta där med min gamla stålsträngade gitarr, och jag fick till och med tamejsjuttningen sitta där med Gustav Vasa!

Fick du ett lokalt presentkort i julklapp?

LÖS IN DET REDAN IDAG så visar du kärlek ÄVEN TILL VÅRA LOKALA AKTÖRER NÄR DE BEHÖVER DET SOM BÄST!

Våra presentkort gäller i flera olika butiker och restauranger så vi är säkra på att du hittar ett eller flera ställen att göra dina inköp på. Lös gärna in ditt presentkort nu i början av året när våra lokala företag behöver det som mest. Lista på de som löser in våra presentkort finns på nynashamnscentrum.se/presentkort

Våra butiker, mat- och serviceställen jobbar med olika lösningar för att följa den nya pandemilagen så att du ska kunna handla dina Alla hjärtans-gåvor och annat tryggt och säkert. Du kan bidra genom att hålla avstånd, tvätta händerna, inte besöka oss med symptom och välja att göra inköpen när det är lite lugnare i butikerna om det är möjligt.

TACK FÖR ATT DU STÖDJER DET LOKALA NÄRINGSLIVET!

Alla hjärtans dag
den 14 februari!

STADSKÄRNE
FÖRENINGEN
NYNÄSHAMN

*”Det ska vara
mycket smör, men
receptet är hemligt”*

FOTO NYNÄSHAMNS BILDARKIV

Arvidas semla med rosa mandelmassegrädde på en extra fluffig bulle säljs bara på Müllers bageri & konditori. Den har blivit ett signum för både kondiset och Nynäshamn och brukar hamna i topp när Sveriges bästa semla ska röstas fram.

En film om Arvida och den rosa semlan kan man hitta på:
nynashamnscentrum.se/aktuellt/hur-blev-den-rosa-semlan-rosa

Müllers klassiker

ARVIDAS DJÄRVA SATSNING I EN KLASS FÖR SIG

TEXT & FOTO INGMARIE WASS

Traditionen med rosa semlor lever stark här i Nynäshamn och de finns bara på Müllers bageri & konditori. Mellan nyår och påsk kommer folk från när och fjärran för att köpa semlorna som fortfarande bakas efter det hemliga receptet. Det som bagaren Arvida Müller skapade på femtiotalet.

Det genuina lilla kondiset med sitt bageri en trappa ner lockar med goda bakverk och nybakat bröd. Men just nu vill alla ha semlor. Stamgästerna är många och dörrklockan pinglar oavbrutet, ändå växer kön utanför. Ingen frågar varför semlorna är rosa, tvärtom är det därför man är här. Michal Bialk är bagare och driver Müllers bageri & konditori sedan 2013.

– När jag tog över tänkte jag direkt att semlan måste jag göra om och baka på traditionellt vis. Men det förstod jag snabbt att den rosa semlan ändrar man inte, skrattar Michal Bialk.

*”När jag tog över tänkte
jag direkt att semlan måste
jag göra om”*

Historien om Arvida Müller och den rosa semlan har Michal berättat många gånger. Speciellt som den blivit extra känd efter att ha kammat hem förstapriset som Sveriges bästa semla år 2017, för att 2019 komma tvåa som bäst i Stockholm och trea i landet. Det är Arla som varje år arrangerar tävlingen ”Stans bästa semla” där kunderna röstar fram sin favorit.

De förra ägarna Bosse och Ann-Christine Rönn köpte verksamheten av Arvida Müller på sjuttiotalet och då ingick receptet.

– Arvida lär ha varit driftig, hon kom från Norrland, gifte sig med Ernst och öppnade Müllers efter andra världskriget. Hit till Fredsgatan flyttade kondiset år 1959.

Michal berättar det han hört av Bosse och Ann-Christine. Att Arvida tyckte att det blev godare att mjuka upp den intensiva smaken av mandelmassa med lite grädde. Då såg semlan lite grå och trist ut och hon kom på att blanda i lite karamellfärg i mandelmassegrädden.

*”Semplorna har till och med
skickats med flyg till USA”*

När första chocken lagt sig bland kunderna blev Arvidas rosa semla snart en succé. Många nynäshamnare i exil saknar den efter att ha lämnat stan och makarna Rönn berättade att semlorna till och med skickats med flyg till USA. En snäll flygsteward fick agera semmelbud.

– Bullen är en viktig del. Receptet är hemligt men mycket smör är det i den.

Ofta vill man ha bullen blank och spänstig men den här ska sjunka ihop lite. Många bagare skär av alla hattar med ett enda tag av en lång kniv men de här måste man skära hatten av en och en.

Michal arbetar medan han pratar och nu är det antligen dags att spritsa på den rosa mandelmassegrädden. Sedan ett lager vispgrädde innan locket åker på och hela plåten flyttas till kylen. Så håller det på, plåt efter plåt. Alla säljs samma dag.

Förutom Daniel som också arbetar i bageriet är alla anställda familjemedlemmar. Kamila, Michals hustru, arbetar i butiken tillsammans med Key som är gift med deras son Dawid. Michal och Kamila träffades i hamnstaden Gdynia i norra Polen.

Svärdottern Kanchana Khitsa-nguan, med smeknamnet Key, stortrivs med arbetet i butiken. Hon nominerades till utmärkelsen "Årets butiksmedarbetare" nyligen, ett pris som delas ut av Nynäshamns Stadskärneförening. 2014 valdes Müllers till "Årets butik".

Kamila utbildade sig till frisör och Michal till konditor. Efter att ha arbetat på olika bagerier i Stockholm startade han och två kollegor eget i Sundsvall.

– I ett så här litet företag räcker det med en chef, det blir rakare och ärligare.

Så efter några år blev jag sugen på att äga något eget och hittade annonsen om att Müllers var till salu. Jag kände till bageriet väl eftersom båtarna till Polen går från Nynäshamn.

– Kamila gick med på att arbeta i butiken och Daniel som arbetade för oss i Sundsvall kom också hit efter ett tag. Vi fungerar perfekt ihop. Han stressar inte upp sig när det är mycket och det fungerar lugnande på mig.

Key och sonen Dawid är ett par sedan många år. Hon berättar att hon först tvekade att tacka ja till jobbet i butiken. Hon ville inte äventyra den fina relationen med svärföräldrarna.

"Hemma är han svärfar men här kallar jag honom chefen"

– Jag var rädd för att det inte skulle fungera, men det är jätteroligt att jobba här, jag stortrivs. Hemma är han svärfar men här kallar jag honom chefen, skrattar Key.

– Det är härligt att arbeta med familjen. Key tål också stressen bra, bättre än jag, inflikar Michal.

För tillfället arbetar Key ensam i butiken eftersom Kamila oturligt nog halkat på väg till bussen och brutit benet några dagar tidigare. Key springer stup i kvarten nerför trapporna till bageriet för att hämta ut nya plåtar med semlor ur kylen. Hon låter semlorna glida över på en bricka och pudrar på florsocker innan hon kilar tillbaka upp i butiken. Uppåt tvåhundra semlor går det åt på en vanlig dag.

Müllers säljer ungefär 5000 semlor på fettisdagen

Fettisdagen infaller alltid som tidigast fyrtiosex dagar före påskdagen. Dagen kallas skämtsamt för "bagarnas nationaldag".

Michal som bakat sedan halv fyra på morgonen går inte hem som han brukar utan ska sova ett par timmar innan han tar över efter Key som måste hämta sonen på dagis. Michal behöver lägga sig vid halv nio för att orka upp halv tre så det blir det inte mycket ledighet.

– Det här jobbet är en livsstil och även om jag har många idéer räcker inte timmarna till. Jag är gasen och Kamila bromsen, vi kompletterar varandra bra. Jag har relativt långtgående planer på att utöka butiken men så här i semmeltider hinner jag bara arbeta och sova.

För Kamila blev det operation i kombination med långvarig sjukskrivning, och det vid sämsta tänkbara tidpunkt. Februari är alla bagares högsäsong och fettisdagen brukar kallas "bagarnas nationaldag". I år infaller fettisdagen den 16 februari och den dagen går det i runda slängar åt femtusen semlor.

– Då är det full fart, både i bageriet och uppe i butiken, berättar Michal som tar in extra butikspersonal till fettisdagen.

"Semlan är – ja, som en rosa dröm"

Måndagen före fettisdagen kommer Michal och Daniel in vid sju på kvällen och sedan arbetar de oavbrutet fram till åtta på fettisdagens kväll, med en knapp halvtimmes fikapaus.

– Det är ju snudd på omänskligt. Men när vi väl tar semester är Kamila och jag riktiga latmaskar. Vi solar och badar och tar ett glas vin vid poolen.

Innan Michal drar sig tillbaka för lite vila serverar han mig en semla och en kopp kaffe.

Kaffet är gott och semlan är – ja, som en rosa dröm.

På sajten stansbasta.se kan man gå in och rösta på sin favoritsemla.

"Den hemliga delen av receptet är bulldegen och det avslöjar vi inte"

– Istället för en klump mandelmassa i mitten färgar vi en fin mandelmassa med rosa karamellfärg och blandar med grädde som spritsas över bullen. Sedan grädde på det, säger Michal Bialk.

Stina Lundberg har just köpt två stora semlor.

– Det är den godaste semlan, inget slår den.

KONSTSKATT SOM VÄXER

Giovanna Jörgensen är konstvetaren som hamnade i biblioteksvärlden. Nu är hon bibliotekschef i Nynäshamn och också ansvarig för kommunens stora och växande konstsamling, som innehåller verk av både Pablo Picasso och Olle Olsson Hagalund.

Giovanna visar upp det senaste inköpet till kommunens konstsamling, blyertsteckningen "Pappa!" av Sara Moum.

Sedan hösten 2018 är Giovanna Jörgensen bibliotekschef i Nynäshamn. Hon har verkat som chef inom biblioteksvärlden i många år, på Stockholms stadsbibliotek och på Kulturhuset vid Sergels torg i Stockholm. Där skapade hon – och var chef för – ”Rum för Barn”, som är Kulturhusets bibliotek för barn upp till tolv år.

”Nynäshamns bibliotek är känt i länet för att vara väldigt kreativt”

Men i grunden är hon inte bibliotekarie utan konstvetare. Och det var en anledning till att hon lockades till tjänsten i Nynäshamn. Förutom att vara chef för kommunens bibliotek innebär tjänsten också ett ansvar för den stora kommunägda konstsamlingen och för Konsthallen, som ligger i anslutning till Nynäshamns bibliotek.

– Det är ett fantastiskt bibliotek! Det är känt i länet för att vara väldigt kreativt. Jag hade bland annat hört talas om de utställningar för barn som biblioteket gör varje sommar – uttänkta och skapade på plats – för att stimulera till läsning och lek. Det är helt fantastiskt!

Att jobba på ett mindre bibliotek och i en mindre organisation som i Nynäshamn har även andra fördelar, framhåller Giovanna.

– Då träder allas talanger fram. Är man duktig på att spela gitarr, göra poddar eller roliga pyssel för barn så kan det tas tillvara lättare. Det är stimulerande och skapar arbetslust. I större organisationer är man så nischad.

Nynäshamns konstsamling växer. Varje år avsätts 100 000 kronor för inköp av ny konst. Kommunens alla verksamheter, som skolor, omsorgsboenden och kontor, kan sedan låna verk från samlingen för att hänga i sina egna lokaler. Flertalet verk i samlingen är utlånade till de kommunala verksamheterna, endast en mindre del är magasinerad.

Samlingen består i dag av cirka 1 200 verk, men totalt finns 1 360 verk listade. Några har försvunnit genom åren, till exempel blivit utgallrade på grund av skada, och ett 30-tal verk förstördes i samband med översvämningen sommaren 2019. Inget av dessa verk var särskilt värdefullt.

– Konstsamlingen är ju allas, alla kommuninvånares. Det ska man komma ihåg! Den innehåller ganska mycket natur, havsmotiv och en hel del grafik. Och så finns det många skulpturer, i och med att vi har fantastiska lokala konstnärer som jobbar mycket med skulptur, som exempelvis Sam Westerholm.

I samband med att Giovanna började sitt arbete i Nynäshamn var ett av konstsamlingens mest kända verk ”uppe på tapeten”. En litografi av Pablo Picasso, som det spekulerades i kunde vara värd stora pengar. Var den till och med för värdefull för att våga behålla i kommunal ägo? Skulle man kanske sälja den och använda pengarna till annat?

Giovanna har inte bara en bakgrund inom bibliotekens värld utan har också jobbat fem år som konstantendent på auktionsfirman Bukowskis. Där var hon specialiserad på att värdera ”modern classics”, internationell konst från slutet av 1800-talet till cirka 1960. Hon tog med sig Picasso-litografin till en tidigare kollega på Bukowskis för att låta värdera den.

”De flesta finns på de största museerna i världen”

Hur litografin hamnade i Nynäshamns ägo är intressant i sig. 1949 reste Nynäshamns kommuns konstnämnd till Stockholm för att inhandla konst på Svensk-franska konstgalleriet, ett av Stockholms finaste gallerier på den tiden. Valet föll på den moderna Picasso-litografin från 1947, som var gjord i 50 exemplar. Kvinnan i motivet föreställer Picassos dåvarande hustru, Françoise Gilot, som var havande vid tillfället. Det finns fler kända detaljer i verket, som att Françoise bär en jacka hon har fått av sin make, som gör det till ett konsthistoriskt mycket intressant motiv, berättar Giovanna.

– Det finns ju bara ett begränsat antal exemplar av litografin och de flesta finns på de största museerna i världen. Och så har vi ett exemplar här på Nynäshamns bibliotek! Det var ju fantastiskt framsynt att köpa den här litografin, den kostade 900 kronor då!

Picasso-litografier i små upplagor inbringar stora belopp, så förväntningarna på värderingen var förstås höga. Bukowski-kollegan granskade verket och noterade omedelbart den stora stämpeln

på baksidan, som visade att Nynäshamns kommun var ägare till litografin.

Raskt sjönk värdet till cirka hälften av vad den skulle ha betingat utan stämpel. Och lika bra är väl det. Nu kan konstsamlingens kanske främsta verk visas upp för alla sina ägare – kommuninvånarna – på en publik plats i Nynäshamns bibliotek.

– Vi har inrett en särskild ”Picasso-lounge” i biblioteket, kring det här mycket vackra grafiska bladet.

Förutom Picassonverket finns andra dyrgripar i samlingen, som en tavla av Olle Olsson Hagalund.

– Den är riktigt fin och den har ett ordentligt värde, om man ska tänka så. Olle Olsson är ju en nationell storhet, så att vi har ett verk av honom i samlingarna tycker jag också är fantastiskt.

”En chansning från början, men det visade sig att intresset var stort”

Ett annat inslag i bibliotekets verksamhet, för att lyfta fram konst och konsthistoria, är ”Giovannas konstpaus”. Det är korta lunchföreläsningar då Giovanna berättar om en konstnär, ett känt konstverk eller om särskilda teman i konsten, som exempelvis ”förbjuden” konst. Det kändes som en chansning från början, men det visade sig att intresset var stort!

– Det var helt fantastiskt! Första gången kom det kanske tio personer, men ganska snart hade vi 30-35 personer inne på ”bibblan”, under lunchtid!

Under pandemin har konstpauserna gjort uppehåll, men de kommer tillbaka, lovar Giovanna.

Med jämna mellanrum försöker man också visa upp urval från samlingen i Konsthallens utställningar. En sådan var planerad när pandemin satte käppar i hjulet. Men det går att ta del av den kommunala konstskatten även i pandemitider. Runt om i staden finns många skulpturer, som är värda en konstrunda. På Nynäshamns kommuns hemsida finns en lista över skulpturerna och var man hittar dem.

– Varje konstmöte är viktigt! framhåller Giovanna.

– Även mötet med konst man inte tycker om!

Picasso-litografen
föreställande
konstnärens hustru
Françoise Gilot
hänger på några av
världens främsta
konstmuseer,
berättar Giovanna.
Och så finns den
här i Nynäshamns
bibliotek där den
har fått en egen
vägg att hänga på.

Centrumsmycket
av Hans Polmar.

Minnesfärd av
Ole Drebold.

En Olle Olsson
Hagalund med
originalram som
målats av konst-
nären själv finns
också represe-
nterad i konstsa-
mlingen.

Vilande Panter
av Einar
Lutherkort.

Solbåt mot
havet av Åke
Thornblad.

SKULPTURER VÄRDA EN UTFLYKT

VILANDE PANTER, Einar Lutherkort

Skulptur i brons i korsningen Centralgatan/
Lövlundsvägen Nynäshamn, sedan 1952.

DEN GODA HAMNEN, Stig Blomberg

Skulptur i granit på Malmtorget Nynäshamn, sedan 1956.

SLÄNDAN, Ulf Sucksdorff

Skulptur på Odins plan Nynäshamn, sedan 1969.

SOLBÅT MOT HAVET, Åke Thornblad

Skulptur i stål på en sockel av röd granit.
Utvald av en jury vid tävling 1977. Placerad på
Stadshusplatsen i Nynäshamn sedan 1978.

CENTRUMSMYCKET, Hans Polmar

Konstverk i trä på väggen till fastigheten
Fredsgatan 11 i Nynäshamn.

MINNESFÄRD, Ole Drebold

Skulptur i trä vid Rosengården i Nynäs-
hamn sedan 1997.

VÅGSPEL MED FISK, Sam Westerholm

Skulptur i brons i Stadsparken sedan 1998.

VAKAREN, Ole Drebold

Skulptur i marmor på Heimdalsplan i
Nynäshamn sedan 2002.

SKULPTUR- UTSTÄLLNING PÅ LANDSORT

1993 började
föreningen
Kulturbryggan
ordna skulptur-
utställning på Öja/
Landsort varje
sommars. Många av
dem står kvar att
beskåda, året runt.

Fira **ALLA HJÄRTANS** **DAG** *lite extra just i år*

Den 14 februari firas Sankt Valentindagen i stora delar av världen, ursprungligen för att hedra det katolska helgonet med samma namn, och sedan medeltiden en sed förknippad med kärlek och unga älskande par. I Sverige uppmärksammades dagen mer allmänt på 1960-talet, men först 1985 skrevs den in som "Alla hjärtans dag" i våra kalendrar. Det speciella datumet har blivit ett tillfälle för att uttrycka kärleken till sin älskade, men också till hemliga förälskelser och riktigt nära vänner. Just detta år finns det kanske anledning att bredda firandet för att omfatta alla nära och kära som vi saknat och inte fått chans att umgås med på länge. Bristen av kramar och fysisk närhet kan kompenseras med lite extra uppskattning och omtanke i annan form på denna speciella dag.

Med vackra ord kan man komma långt, men en liten present eller trevlig överraskning skadar ju sällan – vare sig det gäller romantiska eller vänskapliga relationer. Den här symboliska dagen är det förstås bra att ha en uppfattning om vad mottagaren värdesätter och vad som kan tolkas som en kärleksfull handling. Någon kanske skulle uppskatta en god bok, en annan blir glad för att få ett handskrivet gratulationskort och en tredje önskar sig helst ett vackert smycke som gåva.

En ask med söta geléhjärtan i all ära, men den ger inga stilpoäng på den romantiska värdeskalan. Godsaken kan alltid platsa som en fin gest för att visa sin uppskattning till vänner eller kollegor. När det gäller att förmedla sina varmaste känslor via smakupplevelser finns bättre alternativ. Vad sägs om en ask med ljuvligt goda chokladpraliner, eller varför inte satsa på en romantisk middag för två?

Den klassiska buketten med röda rosor är förstås aldrig fel i sammanhanget och uppskattas att få i de flesta relationer. I sin rödaste skepnad har den blivit vårt sätt att säga "Jag älskar dig" utan att yttra de tre små orden verbalt. Beroende på färgval och antal finns också andra meddelanden insmugna i det hemlighetsfulla blomsterspråket. Tre röda rosor lär betyda "Jag vill träffa dig igen", i första hand nog avsett för nya bekantskaper men budskapet bör fungera även i flertalet pågående relationer. Det påstås att en blomma kan säga mer än tusen ord, så säkrast att ha koll på vad du vill förmedla till mottagaren.

Kärlek kan visas på många sätt. Det är förstås tanken som räknas, men handlingen som speglar den.

Nytt år = Nya möjligheter!

**Drömmer du om en ny bostad eller vill du piffa upp din nuvarande?
Bolla finansieringen med oss på SEB i Nynäshamn!**

Tillsammans med våra samarbetspartners och försäkringsspecialister hjälper vi dig också att bli rätt försäkrad samt får ordning på hela din vardagsekonomi.

Hjärtligt välkommen att kontakta oss på SEB Nynäshamn, tel. 08-639 52 00 eller skicka ett mail till kontakta5346@seb.se. Vi hör!

SEB

HAMMARHAGSVÄGEN 26 | WWW.MIXGRAFISKA.SE | 08-447 63 50 | DITT LOKALA TRYCKERI I NYNÄSHAMN

MIX
GRAFISKA

Nu utökar vi våra resurser:

**UTSKRIFT, SKANNING & KOPIERING AV RITNINGAR
I STORLEK UPP TILL A0.**

För mer information och priser – WWW.RITNINGSKOPIA.SE

ANTENNVÄGEN 2 | WWW.COPYODD.SE | 08-798 30 70 | DITT LOKALA TRYCKERI I TYRESÖ

CopyOdd
EN DEL AV MIX GRAFISKA

TEAM NYNÄSHAMN + TEAM HANINGE = SANT

Från och med 1 januari i år så ingår numera Fastighetsbyrån i Nynäshamn i samma koncern som Haningekontoret och teamet i Nynäshamn har på så sätt vuxit. Jasmine Ståhl och Krister Florin, som även är franchisetagare på Fastighetsbyrån i Haninge, har anslutit.

VILKA ÄR FÖRDELARNA MED EN SAMMANSLAGNING?

Fördelarna är många. Inte minst för våra kunder, men även för våra medarbetare.

När vi frågar kunderna om vad de anser är kvalitet och bra användarupplevelse så säger fler och fler att tillgänglighet och svarstider är viktiga faktorer.

Det vill vi möta genom att hjälpa våra mäklare och låta dem fokusera till 100% på att vara just fastighetsmäklare. Detta för att kunna prioritera det som är allra viktigast, nämligen kunderna. Så tar vi som är ägare hand om alla de andra sakerna som också behöver skötas för att hela verksamheten ska fungera.

För våra medarbetare är det framför allt kompetensspridningen som blir en fördel, att kunna stötta och underlätta för varandra för att på så sätt öka kunskapsmassan. Plus att det alltid är roligare att ha många kollegor istället för några få.

Samarbetet mellan mäklarna i Haninge och Nynäshamn var bra redan tidigare, men nu kommer det att bli ännu bättre!

Varmt välkommen att kontakta oss på Fastighetsbyrån i Nynäshamn!

Jasmine Ståhl och Krister Florin är nya franchisetagare och en del av teamet i Nynäshamn.

MARKNADEN I NYNÄSHAMN JUST NU

Året 2021 är i sin inledande fas och bostadsmarknaden är fortsatt het, trots kylans intåg. Vi ser att trenderna från 2020, med ett lägre utbud än normalt, håller i sig även under årets början. Detta bidrar till att priserna fortsatt är på höga och stigande nivåer. Efterfrågan på tomter, fritidshus och villor är fortfarande väldigt stor. Vårt kundregister är fullt med spekulanter som redan

idag vill köpa sitt fritidshus för att kunna semestra hemma i Sverige även detta år. Många av dem vill göra sitt köp i början av året för att även kunna nyttja fritidshuset under vår och försommar. Hör gärna av er till oss på Fastighetsbyrån för att ta del av vårt populära upplägg "På gång", som innebär att vi når fler potentiella köpare redan i ett tidigt skede.

Markus Martinsson
Fastighetsmäklare / Nyproduktion

Magnus Hällgren
Fastighetsmäklare

Camilla Martinsson
Säljkoordinator / Driftansvarig

Erik Jonasson
Fastighetsmäklare

Möt vår mäklare Jenny Wiklund: -JAG ÄLSKAR MITT JOBB

Efter sex veckors praktik på Fastighetsbyrån 2014 visste Jenny att mäklaryrket var som gjort för henne. Så efter gymnasiet och en sabbatsår med backpackande i Australien var hon redo att ta tag studierna.

- I juni 2018 var min examen klar och jag och fick min registrering kort därefter, berättar Jenny.

- Sedan dess har det gått undan och 2020 sålde jag flest bostäder i kommunen till högst försäljningsvärde. Jag fick dessutom flest rekommendationer, vilket är den utmärkelsen som betyder mest!

- Mäklariet är inte bara mitt jobb utan har blivit hela min livsstil. Jag har förmånen att aldrig känna söndagsångest utan längtar efter att komma tillbaka till kontoret för att göra fler affärer. Jag drivs av alla "klickar" jobbet medför och det kan handla om allt från att hjälpa en barnfamilj att hitta sitt drömhäus, att sälja en lägenhet till rekordpris eller att få en fin recension eller utmärkelse. Helt enkelt veta att jag kan göra skillnad i människors liv - eftersom en bostadsaffär oftast är den största affären man gör i livet. Jag lägger ned mycket engagemang och glädje i varje affär och tror att det märks att jag älskar mitt jobb! Mina kunder brukar beskriva mig som engagerad, driven, tydlig, påläst, snabb och professionell.

- Att jag både bor och är uppväxt i kommunen ger mig en stor fördel då jag kan vända gatuadress och har ett brett kontaktnät. Jag ser mig lite som en Nynäshamnsambassadör då vi har stort inflyttande från kringliggande orter - och säljer gärna in fördelarna med att bo här. Oavsett om det gäller centralorten, Lisö, Torö, Sorunda, Stora Vika, Ösmo, Segersång eller Muskö så har jag den lokalkännedom och kunskap som krävs för en lyckad affär.

- När jag väl är ledig så håller jag mig väldigt aktiv. Ni hittar mig troligtvis på Puls & Träning, Nynäshamns Padelcenter, längs Ringvägen och Lövhagen eller ute på sjön med båten. Anlitar ni mig så skulle jag kunna tänka mig att avslöja några av alla mina smultronställen i skärgården...

Så här säger några kunder om Jenny:

"Har sålt samt köpt flera bostäder genom tiderna och Jenny är utan tvekan den absolut proffsigaste, trevligaste, mest positiva och målinriktade fastighetsmäklaren jag träffat! Med hög kompetens, lokalkännedom, marknadskunnighet vad gäller aktuell prisbild, jobbar hon snabbt och smidigt men är också lyhörd om kundens önskemål! Jenny är en effektiv och serviceinriktad mäklare med snabba återkopplingar. Hon sålde vårt fina radhus mitt i central Nynäshamn innan det hann komma ut på Hemnet. Tack vare hennes matchning med sitt breda spekulantregister via sociala media höll hon en privatvisning för sina kunder och sålde bostaden långt över våra förväntningar."

"Jenny har visat stort intresse och engagemang samt har ett väldigt trevligt och personligt bemötande. Hon har stor lokalkännedom om området vad gäller potentiella köpare och förutsättningar på marknaden. Hon tog ansvar

för hela försäljningsprocessen som genomfördes enligt plan. Då detta var en försäljning från ett dödsbo med tre delägare lyckades hon hantera allt med föredömligt tålamod och besvarade och tillmötesgick alla delägars olika frågor och önskemål. Jag kan varmt rekommendera Jenny Wiklund."

"Jenny är en mycket trevlig och social människa som jag känner ett stort förtroende för som mäklare. Hon sprudlar av entusiasm och glädje i sitt arbete."

"Snabba återkopplingar, proffsig och otroligt lyhörd. Jag skulle anlita Jenny Wiklund igen."

Henrik Norberg Hamstad
Fastighetsmäklare

Jenny Wiklund
Fastighetsmäklare

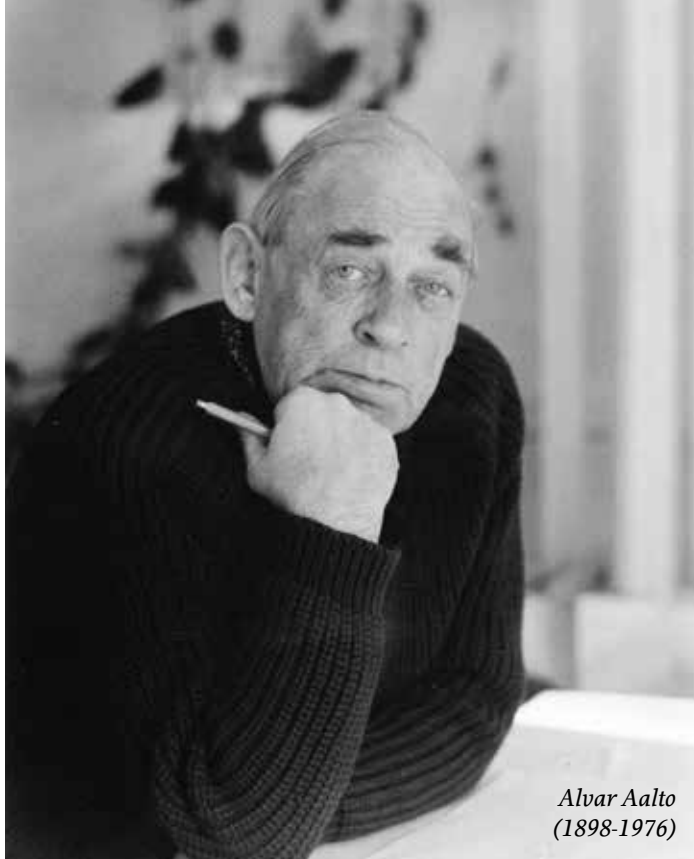

Elin Norin
Fastighetsmäklare

Doris
Vår kontorshund

*Alvar Aalto
(1898-1976)*

TEXT NIKLAS MILBERG

ENTRÉBR MAXIMAL

ALVAR AALTOS VISION FÖR

Den världsberömda finländska arkitekten Alvar Aalto var med och utformade bostadsområdet Heimdal i Nynäshamn. Men han ritade inte de höghus som slutligen uppfördes, utan drog sig ur projektet när hans modernistiska visioner ratades av HSB. Aalto ville bygga hus med broar till entrén, berättar Evelina Öberg, som har studerat Aaltos livsverk under många år.

De höghus som tronar på Heimdals kullar ovanför Nynäshamns centrum framhålls ofta som skapade av den världsberömda finländska arkitekten Alvar Aalto. Tillsammans med den svenska arkitekten Albin Stark fick han i mitten av 1940-talet i uppdrag av HSB att rita bostadsområdet på Heimdal.

Men det stämmer inte att Aalto har varit med och ritat de punkthus som man valde att uppföra på Heimdal. Tvärtom så drog han sig ur projektet när hans visioner för området ratades. Det berättar Evelina Öberg, arkitekt och Stora Vika-bo, som har studerat Alvar Aaltos livsverk under lång tid.

Hon har genom åren reagerat när hon har läst och hört att Aalto ska ha varit med i utformandet av Heimdalshusen. Byggnaderna stämmer inte alls med den stil som Aalto utvecklade under de här åren i slutet av 1930-talet och under 1940-talet. Aalto var banbrytande och var då redan på väg bort från funktionalismen mot en mer modernistisk stil.

– Jag kan i Heimdals punkthus inte se de typiska karaktärsdragen som Aalto är känd för, såsom den varsamma placeringen i landskapet, materialvalen, detaljerna eller helhetsgreppet, alltid med hänsyn till – och fokus på – naturens närvaro, säger Evelina Öberg.

**”DEN STIL HAN UTVECKLADE DÅ ÄR
TIDLÖS OCH HÅLLER ÄN I DAG”**

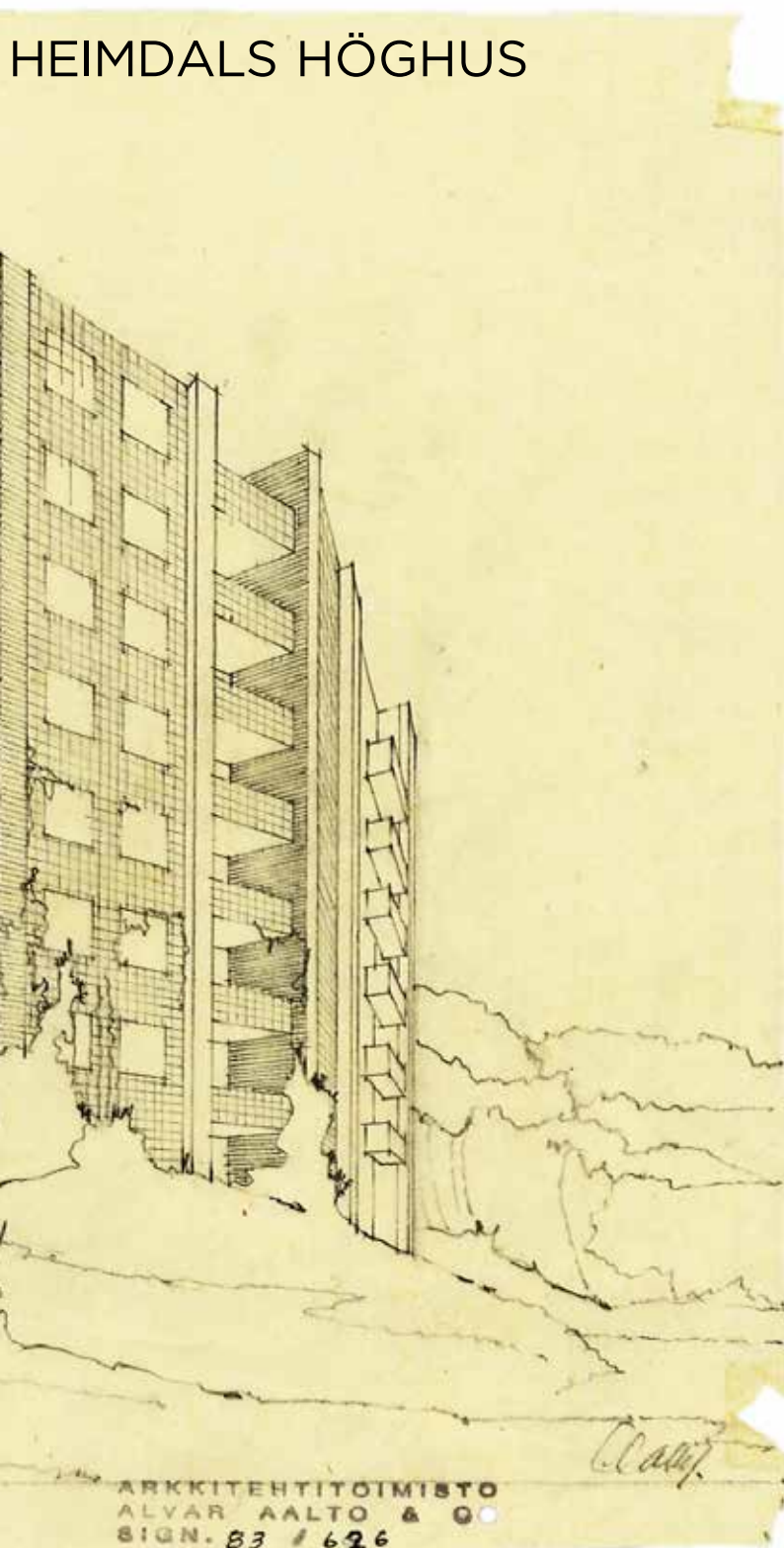
När hon åter läste om Alvar Aalto och Heimdalsområdet i 100% Nynäshamn förra hösten så bestämde hon sig för att gräva lite djupare

OAR & UTSIKT

HEIMDAL'S HÖGHUS

i ämnet. Det visade sig att de husritningar som Alvar Aalto tog fram för Heimdal finns kvar och är noga dokumenterade i litteratur som beskriver byggnader av Aalto som aldrig blev uppförda.

– Alvar Aalto släppte funkis-stilen och började gå över till modernismen, det var strax före andra världskriget. Den stil han utvecklade då är tidlös och håller än i dag, säger Evelina Öberg.

– Hela det här tänket han har kring naturen, naturmaterial och terränganpassningen är så inspirerande. Men få vill betala för det, det anses alldeles för dyrt, då som nu.

Aalto verkar ha tagit sig an uppdraget i Nynäshamn med stor inlevelse. På Heimdal skulle det byggas höghus. Aalto tyckte inte att de höga husen skulle byggas på områdets högsta punkter, utan placerade dem i sänkorna. Ingångarna till husen ritades dock in på högre nivåer, så att man via broar kom in i höghusen på tredje våningen.

Sedan kunde man gå tre trappor upp eller tre trappor ned för att komma till sin bostad. Fem lägenheter ritades in på varje våningsplan, två stycken ettor, en tvåa och två trerummare. Förutom att alla lägenheter i höghuset skulle få bra kontakt med den omgivande naturen var en annan finess att man inte behövde installera hiss i husen, vilket kunde göra bygget billigare. Det trodde Aalto skulle tillfredsställa beställaren HSB.

”AALTO VAR NOG FÖR MODERN FÖR SIN SAMTID”

Men HSB gillade inte planerna och Alvar Aalto visar sitt missnöje i ett brev till sin kompanjon Albin Stark:

”Jag har skickat Dig de nya fasadritningarna för Heimdal från Boston. Du berättade mig att HSB återigen råddat där med sin eviga ekonomi, vilket jag anser vara ett fall, där man siktar mygg och släpper igenom kameler... Nästan alla punkthusbyggnader är psykologisk sett svaga, och har synnerligen dålig naturkontakt. Vi förbättrar inte världen med nya trickiga hus, utan genom en balanserad planeringsmetod, som gör i och försåg inhumana huskonstruktioner mera mänskliga genom en taktfull stadsplanering.”

Det slutade med att Aalto drog sig ur projektet. Heimdal färdigställdes av Albin Starks arkitektkontor, utan Alvar Aaltos medverkan, berättar Evelina Öberg.

Aalto var nog för modern för sin samtid, som fortfarande upplevde funktionalismen som det nyaste nya.

– Funkisen var inne med sin rena, standardiserade stil. Vi ville ha ett bestämt mått på köksbänken, vi ville ha samma porslin... Men Aalto avskydde ju standardisering!

Evelinas intresse för Alvar Aalto väcktes på allvar sommaren 2005, då hon deltog i en ”summer school” för stadsplanerare och arkitekter från hela världen i Helsingfors. Arrangör var The International Federation for Housing and Planning och under kursen studerade man Alvar Aaltos verk på plats och ställe.

Därefter har hon deltagit i återkommande Aalto-symposier i Jyväskylä, där studenter, arkitekter och internationella stjärnor inom arkitektur och design samlas för föredrag och diskussioner. Evelina har familjeband till Finland och hon inledde sin yrkeskarriär i Helsingfors 2008. Där fick hon tid och möjlighet att studera Aaltos byggnader i staden. Evelina har, liksom Aalto, ett särskilt intresse för helheten i våra livsmiljöer och jobbar gärna med alla bitar inom stadsplanering, arkitektur, inredning och möbelformgivning.

När hon nu har studerat spåren av Aalto på Heimdal lite mer noggrant så framträder hans medverkan trots allt tydligt.

”MAN KAN SÄGA ATT AALTO STÅR FÖR GRUNDIDÉN FÖR HEIMDAL”

– Det som finns kvar av Aaltos visioner är att han har lyckats skapa en tydlig silhuett i staden. Och den slingrande vägen genom Heimdal har nog Aalto jobbat fram. Han har hittat den nivåkurva som passar för en väg genom området och så har han placerat husen i svängradierna och inte på de allra högsta punkterna.

– Man kan säga att Aalto står för grundidén för Heimdal. Men de dyra planlösningarna och ingångsbroarna till husen var kanske lite för svårsmälta. De idéerna var nog lite ”too much” för Nynäshamn.

Men nu har Aaltos idéer åter hamnat i fokus, påpekar Evelina. I dag talar man om att anpassa bebyggelsen till naturen och att ta tillvara de naturliga ljus- och solförhållandena när man stadsplanerar och ritar nya hus.

– Jag tror att Alvar Aalto tyckte om att jobba i Nynäshamn, med sin kraftiga terräng, skogslandskapen och vattnet!

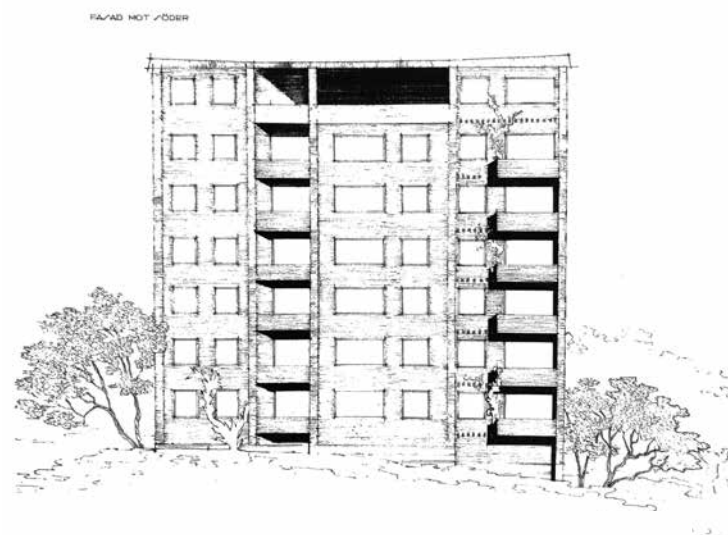
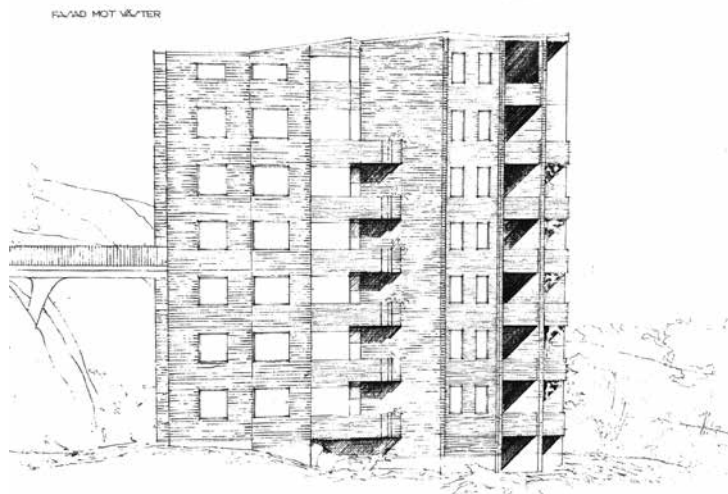
Alvar Aalto och Albin Stark var inblandade i fler projekt i Nynäshamn vid den här tiden. De fick 1943 i uppdrag av Johnson-koncernen att ta fram en generalplan för staden, som med genomtänkt infrastruktur skulle binda ihop hamn och industriområden med nya bostadsområden. Generalplanen har – in i vår tid – använts som underlag och inspiration när översiktsplaner och detaljplaner har tagits fram.

”HAN SKULLE HA KOMMIT HIT PÅ 1960-TALET I STÄLLET”

Aalto och Stark deltog 1945 även i en tävling om att rita ett nytt stadshus i Nynäshamn, enligt uppgift ungefär vid platsen för nuvarande Folkets Hus och Stadshusplatsen. Ritningar över projektet, som fick heta ”Song of the Pines” – ”Tallarnas sång” – finns kvar och visar en byggnad som har klara släktdrag med Aaltos visioner för Heimdal. Man har utgått från platsens naturliga förutsättningar och följsamt ritat in den stora byggnaden på en bergknalle med fullmäktigesalen överst i huset. Aalto och Stark har också ritat in andra verksamheter i stadshusets olika delar, som en polisstation och en restaurang.

Tävlingsbidraget uppskattades av juryn i Nynäshamn och sågs som ”friskt och originellt”. Men bedömarena ansåg att en del utrymmen hade för dåligt dagsljusinsläpp och att anläggningen var för stor och dyr. Förslaget belönades med 750 kronor, men ”Song of the Pines” blev aldrig byggt i Nynäshamn.

– Aalto var nog alldeles för tidig för Nynäshamn. Han skulle ha kommit hit på 1960-talet i stället, när vi började riva hus och ha oss! Men även om vi inte har fått något Aalto-hus uppfört i Nynäshamn, är det så roligt och spännande med den här historien, säger Evelina Öberg.

Personlig och engagerad förvaltning
bara en uppkoppling bort

Vår passion är ekonomi i bostadsrättsföreningar, av såväl större som mindre format. Vi vill underlätta ert uppdrag så att hela styrelsen förstår föreningens ekonomi och kan fatta kloka beslut.

Molnbaserade tjänster med enkel tillgång

Vi samarbetar med säkra programleverantörer som bidrar med användarvänliga lösningar och hjälper dig att slippa pappersarbetet!

Läs mer på www.brfekonomen.se

och kontakta oss gärna för mer information.
Vi finns på Fredsgatan 13 i Nynäshamn.

brfekonomen

BOSTADSRÄTTSFÖRVALTNING

info@brfekonomen.se | 08-588 85 740 | www.brfekonomen.se

Nu finns vi i Nynäshamn

Efter att i många år sökt efter en passande lokal och en duktig medarbetare har IGNIS nu öppnat en begravningsbyrå i Nynäshamn.

Vi kan ta hand om allt som rör dödsfallet – rådgivning, juridik, försäkringar och naturligtvis själva begravningen.

Vi finns på Fredsgränd 2B, mitt i Nynäshamns centrum, där du möts av **Maria Hallström-Ullmann.**

Läs mer på www.ignis.se

Auktoriserad av Sveriges
Begravningsbyråers Förbund

Nynäshamn
IGNIS
Begravningsbyråer

Fredsgränd 2B, 08-673 83 38

Nynäshamns
kommun

HUR VILL DU ATT NYNÄSHAMNS STADSKÄRNA SKA UTVECKLAS?

Vi uppdaterar de planer som styr hur Nynäshamns kommun och Nynäshamns stad ska utvecklas. Hjälp oss genom att komma med förslag på hur stadskärnan skulle kunna förbättras, så att handeln kan växa och utbudet av restauranger, kaféer, mötesplatser och kontor blir större.

Läs mer och lämna ditt förslag på nynashamn.se/stadsutveckling

Scanna
QR-koden för att
lämna ditt förslag

Mozart

PÅ TURNÉ I CENTRUM

Mozart är en cool snubbe som trivs med att hänga i Nynäshamns centrum. Här har han skaffat sig många goda vänner. Inte minst i flera av stadens butiker, där han gärna tar sig friheten att titta in och tillbringa en stund emellanåt.

Katten Mozart bor i ett mysigt hus mitt i centrala Nynäshamn tillsammans med matte Lena, husse Tommy och "kattsyrran" Smilla. Han är en stolt blandning av raserna ragdoll och perser-chinchilla, drygt ett år gammal, som charmar många av dem han möter på sina vandringar runt omkring i stadens centrum. Dessutom har han en alldeles egen kändisblogg, där matte Lena Lundgren delar med sig av hans många påhittiga upptåg i text och bild.

– I början gick han inte så långt hemifrån, men jag fick höra att han brukade hälsa på hos Jannis café. Där slog han sig ner på en stol och flörtade med gästerna, berättar Lena.

– Och ofta går han bara över till favoritgrannen här intill. Hon har egna katter, men så fort de lämnat hemmet vill Mozart

komma in. Som tur är uppskattas hans små besök av dem båda, skrattar hon.

Idén till bloggen fick Lena i höstas, när bibliotekets medarbetare arrangerade en frågesportsrunda i centrum. De skickade en bild på Mozart där han helt sonika och oberörd parkerat i korgen med tipslappar och pennor. Så föddes "Mozarts äventyr" på Facebook och Instagram, och där har man sedan dess kunnat följa centrumkatten när han dyker upp på olika, och ofta oväntade, platser.

– Ibland händer det att han bestämmer sig för att gå på krogrunda, fortsätter Lena. En kväll inleddes till exempel på Ankarets after work och slutade med att han morskt satte fart efter en räv som brukar dyka upp i området. Jakten sågs som tur var av en anställd på restaurangen Torget mittemot, där han också brukar hänga emellanåt. Hon kunde ropa in och bära hem honom efter en livad kväll på krogen.

Stammis i stans butiker

Mozart är också en flitig "kund" i flera centrums butiker. Till favoriterna hör bland annat Vincents och 400 kvadrat.

– Jag fick veta att han lagt sig på butiksdysken och vägrade att flytta på sig. Personalen lyckades få honom att resa sig

genom att locka med ett presentsnöre, men väl ute hämtade han bara snöret och gick in och lade sig igen. Numera brukar de helt enkelt bära ut honom när han är i vägen.

Ryktet om Mozarts eskapader har spridit sig vida omkring. Bland annat var Radio Stockholms reporter Pär Fontander hemma hos Lena och Mozart och gjorde ett inslag som sändes ut i etern i december. Och följarna på bloggen är flitiga med att kommentera hans upptåg.

"Sprider lite välbehövlig glädje"

– Så här i pandemitider tror jag faktiskt att han har kunnat bidra med att sprida lite välbehövlig glädje genom bloggen, säger Lena.

Lena själv är också ett välkänt ansikte i Nynäshamn och en välkänd röst i stadens musikliv, bland annat som en av medlemmarna i gruppen Kvart i Fyra. Mozart är gärna med när hon övar, men det finns en sak han inte uppskattar...

– När jag tar ton på munspelet. Då lider han och vill helst springa ut fortast möjligt.

Så nästa gång du ser Mozart på stan kan det mycket väl hända att matte har gått loss på munspelet igen...

Efter äventyr på stan kan det vara skönt att krypa upp hos matte i soffan och kela en stund.

"Är man på shoppingrunda måste man ju få lov att testa varornas kvalitet innan beslut."

"...sedan provsätte jag den här korgen. Kändes helt ok och blir nog perfekt med en filt i."

”Jag kan väl tänka mig att posera – en liten stund i alla fall”

FLERA NYA BUTIKER I STAN – OCH HAITHAM SATSAR PÅ TVÅ!

Trots coronatider har flera nya verksamheter startat i Nynäshamn den senaste tiden. I centrum öppnade i slutet av förra året den nya butiken Only Local, som satsar på att sälja produkter med lokal anknytning, och längs Nynäsvägen har flera nya verksamheter dragit igång, bland annat livsmedelsbutiken Matrix vid Kullstarondellen.

Även köpcentrumet Sjötelegrafen har fått tillskott i utbudet. Före jul kom en ur- och guldsmidsbutik på plats och bredvid den öppnade nyligen också mobiltjänstföretaget Any Phone ytterligare en butik. De nyblivna grannarna heter Hazem Abdulrazak och Haitham Kareem.

Hazem driver företaget Adrian's Jewellery, som ägs av hans son. Förutom utbudet av urverk och ädla metaller har de satsat på en egen verkstad för reparationer och service av smycken och klockor.

– Jag tror att det nya bostadsområdet som byggs vid Sjötelegrafen kommer att vara positivt för kundunderlaget och den lediga lokalen här passade oss bra, säger Hazem.

Alldeles intill har Haitham Kareem just utökat sin verksamhet Any Phone, som reparerar och säljer tillbehör av olika slag till mobiltelefoner och skärmar. Det är den andra i butiken i ordningen som han öppnar i stan. Den lite större som sedan tidigare finns i centrum kommer också att vara kvar, med samma utbud och service som förut.

– Jag räknar med att det finns underlag för båda butikerna och att det delvis kan vara lite olika kundgrupper som besöker centrum respektive Sjötelegrafen, beroende på vilken som är närmast till hands, säger Haitham.

– Det är snart fem år sedan jag startade butiken i centrum, så det var dags för mig att utveckla företaget. Jag satsar på Nynäshamn och har fler idéer inför framtiden, avslöjar han lite hemlighetsfullt.

Ett stort gäng unga och kreativa företagare tar plats i Nynäshamns centrum under våren. Gemensamt för alla är att de är elever på Nynäshamns gymnasium och en del av utbildningen Ung företagsamhet (UF) som ger dem möjlighet att testa sina förmågor i entreprenörskap.

Pop up-butik med NY GENERATION ENTREPRENÖRER

TEXT & FOTO NICLAS AXELSON

Under höstterminen har närmare ett 50-tal gymnasieelever ägnat två lektionstimmar i veckan åt förberedelser, testat olika idéer, varit på företagsbesök och knutit kontakter med det lokala näringslivet. Uppdraget har varit att starta egna UF-företag. Nu flyttar de in i butikslokalen på Fredsgatan 10, där tidigare Karlssons Köttbod fanns, och är redo att visa upp sina resultat för allmänheten.

– Från februari och framåt planerar vi att hålla öppet tre dagar i veckan till att börja med, måndagar till onsdagar kl 12-15, men det kan bli utökat framöver, säger Fredrik Johansson Marle som är lärare på gymnasiet och håller kurser i entreprenörskap tillsammans med ekonomiläraren Bo Petersson sedan flera år tillbaka.

Ung företagsamhet (UF) är ett nationellt utbildningsprogram i entreprenörskap och företagande, där elever på högstadie- och gymnasienivå får chans att prova på hur det fungerar att starta och driva ett eget företag i praktiken. I Nynäshamn har utbildningen funnits på gymnasiet under ett flertal år. Årets kull består av 47 elever i två grupper som tillsammans driver 17 olika UF-företag. För elever på ekonomiprogrammet är utbildningen obligatorisk, medan elever från andra program kan välja den som en av sina individuella tillvalskurser.

– Det blir en fantastisk korsbefruktnings av idéer och kreativitet när elever från flera utbildningar får möjlighet att samarbeta. De olika utbildningsinriktningarna brukar inte mötas så ofta i vanliga fall, men här får de en plattform för att göra det, säger Fredrik.

Huvudmålet med kursen är att eleverna ska lära sig att driva ett projekt. Entreprenörskapet kan vara i social, informativ eller ekonomisk form. Det finns inte direkt några specifika läromedel eller färdiga koncept till utbildningen, utan den handlar till största delen om att skapa något kreativt tillsammans med andra.

– Vi bjuder in föreläsare från näringslivet och eleverna får göra företagsbesök för att knyta kontakter ute i verkligheten, berättar Fredrik.

– Tack och lov finns det många lokala företagare som vill vara med för att ta emot och stötta eleverna, fortsätter han.

Kreativiteten flödar hos de unga entreprenörerna. En grupp satsar på att hjälpa äldre att lära sig hur sociala medier fungerar. En annan har utvecklat en digital skolkatalog när den tidigare tryckta versionen inte längre existerar. Ett gäng teknikelever har tagit fram ett mobilskal med inbyggd laddningsfunktion. Ytterligare en grupp engagerade sig i Mustaschkampen för att bidra till forskningen om prostatacancer. Och så vidare...

När 100% Nynäshamn besöker lokalen på Fredsgatan finns flera av UF-företagen på plats.

Lovisa Lindström Åslund, Nellie Oxelmark och Gabriel Koroly Blomerus satsar tillsammans på att ge nytt liv till kläder som inte längre används. De samarbetar bland annat med Åsas Klädförmedling och tar hand om trasiga plagg som de sedan syr om och ger ny design.

– Ett par slitna jeans kan till exempel bli en ny väska. Två tråkiga skjortor kan bli en helt fräsch och den trasiga tröjan kan fixas med tygrester från andra plagg, förklarar de.

Allt material som blir över återanvänds och målet är att även inspirera fler att tänka mer hållbart och miljövänligt.

– Det är inte så svårt att ta tillvara det som redan finns och skapa något nytt och användbart av det.

Flera grupper har hållbarhetstanken i sina projekt. Ariya Kongkam, Tindra Ekberg och Josefin Åkesson syr själva upp kassar av återanvända tygrester och donerar en del av sin vinst till välgörande ändamål.

NÅGRA AV ALLA DE UNGA FÖRETAGARE som nu flyttat in i pop up-butiken på Fredsgatan 10

FÖRETAG: UF BACKLURA

UF-företagare/klass:
Monir Hasani (Na 18)

Produkt/affärsidé: Design
och tryck på kläder
som hoodies, t-shirts
och tröjor. Samarbetar
även med idrottslag som
behöver tränings- och
matchkläder med tryck.

FÖRETAG: SLAM DUNK COMPANY UF

UF-företagare/klass: Abu Bakar (Ek 18), Oscar Åstrand (Ek 18)

Produkt/affärsidé: Svarta tygpåsar med print, inspirerade av artisten
Travis Scott och albumet "Astroworld". Planerar att ta fram en
matchande T-shirt med samma motiv och vill även
sälja fika till besökarna i lokalen på Fredsgatan.

FÖRETAG: WOZY UF

UF-företagare/klass:
Lovisa Lindström Åslund
(Sa 18), Nellie Oxelmark
(Sa 18), Gabriel Koroly
Blomerus (Sa18)

Produkt/affärsidé:
Designar och syr om
begagnade kläder som
inte längre används till
helt nya plagg och acces-
soarer. Vill inspirera fler
att tänka på miljön och
leva hållbart.

FÖRETAG: CUSTOMKICKS UF

UF-företagare/klass: Linnéa Edberg (Ek 18),
Ella Strandberg (Ek 18)

Produkt/affärsidé: Målar nya motiv på skor och andra
plagg, både nya och begagnade, för att göra dem mer
personliga och unika.

En trappa ner i lokalen på Fredsgatan kommer esteterna på gymnasiet och elever från Fredriks fotoutbildning att visa sina verk. Ariya, Tindra och Josefin är med även bland dem.

Fredrik Johansson Marle är en av lärarna i UF-projektet.

– Vi ville göra en snygg kasse som man vill använda om och om igen för att slippa plastpåsar och bidra till minskade utsläpp, berättar de.

Även Oscar Åstrand och Abu Bakar har designat en tygpåse med tryck för återbruk.

– Vi ser vår produkt som ett plagg som ska vara lätt att matcha och planerar att göra en T-shirt med samma tryck, säger Oscar och Abu som även har för avsikt att sälja fika i lokalen på Fredsgatan.

Linnéa Edberg och Ella Strandberg målar nya motiv i olika former på gamla slitna plagg som behöver uppdateras. Även nyare produkter kan få en personligare stil med några penseldrag.

– Man kan lämna in sina skor eller plagg till oss. Miljötänket ska vara kul och därför vill vi satsa på att förnya en gammal eller tråkig vara till något mer glamoröst, säger Linnéa och Ella samstämt.

En blivande företagare kan också skönjas i den unge entreprenören Monir Hasani som satsat på att göra tryck på kläder till sin grej. Monirs projekt växte när han fick uppdraget att ta fram tränings- och matchkläder till ett helt fotbollslag, och blev så stort att han fick be kurskompisen Josef Merhatab om hjälp för att klara leveranserna.

– FC Första är ett nystartat fotbollslag i Nynäshamn som ska börja spela i division 7 kommande säsong. Till dem har jag gjort en hel del jobb, berättar Monir.

– Jag har hittat min målgrupp kan man säga, fortsätter han och ler.

Hittills har han fått låna utrustningen som behövs hos Nynäshamnsföretaget The Brand Studio, men

målet är att köpa in en egen maskin och fortsätta sin påbörjade bana som egenföretagare.

– Jag vill plugga vidare först, men sparar för att kunna starta en egen verksamhet, säger den kreativa UF-företagaren Monir.

Samverkan med lokala företag är en viktig del av UF-utbildningen. Att få tillgång till den lediga lokalen på Fredsgatan är också resultatet av ett sådant samarbete. Camilla Irenmark på Nynäshamns Centrum Förvaltning såg, tillsammans med fastighetsägaren Jan Irenmark, till att göra satsningen möjlig, genom att låna ut lokalen kostnadsfritt till elevernas projekt i väntan på en ny hyresgäst.

– I och med att vi kan öppna vår pop up-butik i centrum får vi ett suveränt skyltfönster där våra UF-företagare kan presentera och sälja sina idéer och produkter, säger läraren Fredrik och välkomnar Nynäshamnarna att besöka ungdomarna på plats.

Förutom att fungera som ett showroom för elevernas produkter och tjänster får också esteterna från Nynäshamns gymnasium chans att visa upp sina konstalster i en utställningsdel en trappa ner i lokalen. Dessutom kommer det att finnas fika till försäljning. Bland annat ska Patrycja Jarzynska och hennes grupp erbjuda kaffe och andra drycker med hembakat fikabröd som en del av UF-företagandet.

– Vi följer de rekommendationer och regler som gäller i coronatider, men hoppas förstås att det ska lättas under våren så att många vill ta del av ungdomarnas arbete, avslutar Fredrik.

Säkert får vi också se mer av den nya generationen företagare i Nynäshamns framtida näringsliv.

TEXT NICLAS AXELSON | FOTO SIGVARD HELLSTRÖM

Fångade en brytningstid genom linsen

Sigvard Hellströms bildskatt ska bli böcker

Vi är många som minns Sigvard Hellström och helt säkert ännu fler som sett hans fotografier i olika sammanhang.

Bilderna, som till största delen togs i en tid av omvälvande förändringar, lever kvar och ett urval av dem ska nu samlas i bokform av sonen Roger Hellström.

FOTO GÖSTA NILSSON

*Sigvard "Sigge" Hellström
skildrade sin samtid genom kameranlinsen.*

Sigvard "Sigge" Hellström föddes 1925 och växte upp i den lilla orten Matfors i Medelpad. Som ung och nyutexaminerad från verkstads-skola i Sundsvall kom han, i likhet med många andra, till Nynäshamn för att ta tjänst på Telegrafverkstäderna här i staden. Det stora intresset för fotografering tog fart på 1950-talet.

– Det var ett gäng grabbar från Nynäshamn, då i 30-årsåldern, som tog kvällskurser hos den framstående fotografen Christer Strömholm i Stockholm, berättar sonen Roger.

"Tog kvällskurser hos den kände fotografen Christer Strömholm"

Bland kurskamraterna fanns flera namnkunniga Nynäshamnare. Gösta Nilsson var en av vännerna liksom Lennart Hollstrand som senare blev vykortsfotograf.

– Samtidigt införskaffade Sigge en ny kamera av märket Roliflex, fortsätter Roger. Den blev en av hans allra käraste ägodelar och vårdades ömt livet ut.

Sigvars bilder är en tidsresa i retur till en epok som präglades av lika delar utveckling, framtids-optimism och förändring. Idag finns samlingen av hans fotografier bevarade i Nordiska Museets stora arkiv för framtida forskning, efter ett initiativ av sonen Roger. Det är också han som vill dela med sig av bildskatten genom att publicera ett urval av dem i bokform. Planen är att ge ut två boktitlar och provtryck har redan tagits fram i ett exklusivt exemplar vardera.

"Brytningstid" är en samling av fotografier med kameralinsens fokus riktat mot Nynäshamn med omgivning och i titeln "Ögonblick i tiden" blandas bilder från Stockholm och andra delar av landet, även här med ett flertal bidrag från våra trakter. Gemensamt för dem båda är att de skildrar människor och miljöer i en spännande period av omvälvning under 1950- och 1960-talen, där mycket av det gamla fortfarande finns kvar samtidigt som en ny era börjar ta form. Ett avsnitt i boken "Brytningstid" är tillägnat Telegrafverkstäderna i Nynäshamn, eller "Tellis" som det kallades i folkmun. I en annan del beskrivs livet på Hultö gård i Ösmo socken, där Sigvars svärföräldrar drev jordbruk enligt sin tids inlärd metod.

Just nu är Roger i färd med att hitta samarbetspartners inför bokutgivningen.

"Kan finnas som tryckt upplaga till sommaren"

– Om allt går som planerat räknar jag med att boken "Brytningstid" med Nynäshamnstema blir först ut och kan finnas tillgänglig i en tryckt upplaga till sommaren, avslöjar han.

Roger delar sin fars intresse för fotografering, även om han inte är lika aktiv med den egna avtryckaren. Under 1970-talet var de båda engagerade i Nynäshamns fotoklubb, där Sigvard under en period var ordförande och där Roger fick möjlighet att lära sig grunderna i bildskapandet.

– På den tiden var ju framkallningen en viktig del i processen, så där har man såklart fått vara med och hjälpa till. Ofta fick badrummet i föräldrahemmet tjänstgöra som framkallningsrum, berättar Roger.

Parallellt med sin stora hobby arbetade Sigvard vidare i telefonibranschen fram till pensioneringen, de sista åren på det dåvarande Telemuseet som fanns i Stockholm. Han fortsatte att fotografera med sin älskade Roliflex-kamera hela livet, så länge hälsan och synen orkade vill säga.

– De digitala nymodigheterna blev han aldrig riktigt vän med, förklarar Roger.

"Inte omöjligt att det blir fler utställningar i framtiden"

Strax före Sigvars bortgång 2015 fick Roger möjlighet att arrangera en utställning med pappans fotografier på Konstpoolen i Nynäshamn.

– Jag är glad att han fick uppleva den, säger Roger med varm omtanke och en anad saknad i rösten.

Det är heller inte omöjligt att det kan bli fler utställningar i framtiden.

– Det finns ett omfattande bildmaterial och allt får förstås inte plats i böckerna. Så vi får se om och när andan faller på...

På frågan om Roger har någon egen favorit bland sin fars alster tvekar han en stund inför svaret.

– Just idag är det nog en bild på min mormor Maja där hon sitter vid köksbordet på Hultö gård och röker sin pipa. Men det är svårt att välja, imorgon kan det vara någon annan, avslutar han.

Roger Hellström har samlat ett urval av sin fars bildskatt i två böcker med planerad utgivning under året.
FOTO NICLAS AXELSON

Charlotte Friberg har gjort ett eget memory med motiv från Nynäshamn med omnejd.

MEMORERA NYNÄSHAMN

TEXT NIKLAS MILBERG

Nynäshamns häftigaste vyer som sällskapsspel. Det har Charlotte Friberg skapat med sitt Nynäshamns-memory. Det började med att hon i våras satt vid köksbordet och spelade ett annat memoryspel med barnen. Då slog tanken till hos Charlotte Friberg att skapa ett lokalt memory med bilder från allt det vackra Nynäshamn med omnejd har att bjuda på.

– Det är roligt med spel och så tycker jag så mycket om vår hembygd. Jag tänkte att det kanske skulle gå att samla hembygden i ett memory på ett lekfullt sätt.

– Och memory är ett så roligt spel, eftersom det fungerar för alla åldrar.

Eftersom våren på grund av pandemiutbrottet blev en lugnare tid än önskat för den egna företagaren Charlotte, så fanns uppsidan att hon fick tid att utveckla sin spelidé.

Det blev 25 olika motiv från våra trakter på cirkelrunda memorykort samlade i en rörformad förpackning, allt formgett av Charlotte själv. Här finns tidlösa vyer som Strandvägen, Landsorts fyr och Ösmo kyrka. Men också moderna klassiker som havstrappan i gästhamnsområdet, kalkbrottet i Stora Vika och Nynäshamns Ångbryggeri.

Men vårens stiltje för det egna företaget Fröken Friberg varade inte länge och redan till sommaren var det full fart igen.

– Jag fick som tur var jättemycket jobb och därför blev memoryt inte klart förrän framåt jul!

Charlotte arbetar huvudsakligen som formgivare och fotograf och tar bland annat bilder till det här magasinet, 100% Nynäshamn. Med många nya uppdrag dröjde det till slutet av förra året innan hon fick tid att lansera sitt nya spel, som hon säljer genom den egna sajten och i butiken 400 kvadrat.

”Memory är så roligt, eftersom det fungerar för alla åldrar”

FOTO VIOLA FRIBERG

FOTO CHARLOTTE FRIBERG

Vad har du fått för kommentarer?

– Vänner har sagt, att ”Du är så driftig som gör verklighet av dina idéer”! Och så har jag fått höra att man gillar mixen av motiv i spelet. Några har också sagt att de vill ha den snygga förpackningen stående framme, säger Charlotte och skrattar.

Har du något favoritmotiv i spelet?

– En given favorit är Strandvägen/Ringvägen. Den är så tillgänglig och så nära där jag själv bor. Både Knappelskär och Ringvägen är också så bra för utflykter året runt.

Finns det motiv som inte fick plats i spelet?

– Ja, många! Ett exempel är Vårdkasberget i Sorunda, som är en ny favoritplats för mig. En plats jag har hört talas om, men som jag själv upptäckte först det senaste året. Jag har fotat massor av platser som jag har på lager! Man måste göra ett urval och då tyvärr välja bort en del favoriter.

Memory har enkla regler och passar som sagt för alla åldrar, från kanske fyra år och uppåt. Och en vän till Charlotte har berättat att de spelar Nynäshamnsmemoryt med en äldre släkting som har börjat få minnesproblem. Då fungerar spelet med älskade motiv från hembygden utmärkt som minnesträning!

– Drömmen är att följa upp med en ny utgåva med nya motiv om det här säljer slut. Det finns ju så många fina platser och verksamheter man vill visa.

– Det är bara fantasin som sätter gränser!

Charlotte om några av memorymotiverna

SORUNDATÅRTAN

Som nyinflyttad lär man sig snabbt att det är något alldeles särskilt med Sorundatårtan. Hur recept ärvs från mor till dotter, över generationer. Hur mönstret särskiljer sig från varje socken. Jag hade turen att få vara med och göra reportage till 100% Nynäshamn med Eivor Sjöberg och Aina Österberg, några av få som vet hur man bakar Sorundatårtorna. ”Oändlighetstecknen är de enda man kan säga är lika på alla Sorundatårtor”, berättade Aina. Gemensamt för alla varianter är också att de symboliserar fruktbarhet, kärlek och ett bra liv.

NYNÄSHAMNS SKATEPARK

Mitt på Estö ligger den, vår egna coola skatepark. Så lyxigt att man har utegymmet och lekparken exakt intill. Det går att roa hela familjen samtidigt. Själv har jag med blygsamma försök testat min longboard på cykelbanan bredvid.

HOPPTORNET, NICKSTABADET

Hopptornet ser fullkomligen livsfarligt ut att hoppa ifrån men många modiga badare och leker här varje sommar. En klassik vy av Nynäshamn med sin coola silhuett nere vid Nickstabadet. 2015 renoverades tornet och kommunen bjöd på 200 vaniljstrutar glass vid nyinvielsen.

VATTENTORNET, TREHÖRNINGEN

Trehörningens gamla vattentorn står på ön Trehörningen. Det används numera enbart som utsiktstorn. 2018 brann tornet ner. Med fastighetsägaren Claes Johanssons driv och ambitioner så stod det restaurerade tornet färdigt på årsdagen 2019. Sedan dess har det varit öppet för allmänheten. Traska upp! 36 meter över havet har du en oslagbar utsikt.

ANY PHONE

Any Phone har öppnat en **ny butik** i **Sjötelegraf** med reparationer och tillbehör till din mobil...

NU 2 BUTIKER!

Öppningserbjudande **15% rabatt** t o m 14/2

...och i **Nynäshamn centrum** hittar du vår butik med utbud och service som tidigare.

Vi lagar din trasiga mobil snabbt och tryggt med garanti!

NYNÄSHAMNS CENTRUM | SJÖTELEGRAFEN
08-408 00 890 | info@anyphone.se | www.anyphone.se

Adrian's Jewellery

GULD • SILVER • UR

Välkommen till vår nya butik i Sjötelegraf som säljer, köper och reparerar allt inom guld, silver & ur.

Februari-erbjudande t o m 27/2:
20% RABATT
PÅ ALLA SILVERSMYCKEN

BATTERIBYTEN • REPARATIONER
Egen verkstad. Även gravyr.
Service och reparation på alla typer av klockor.

VI KÖPER DITT BEGAGNADE GULD
t ex smycken, klockor, tandguld.

Sjötelegraf, Industrivägen 10-12 Nynäshamn
Tel 076-234 17 18. Följ oss på
Öppet: Mån-Fre 10-18 • Lördag 10-16

LÖS GÄRNA VÅRT KORSORD

när du får en stund över. Eller våra sudoku, genom att placera ut siffrorna 1-9 på spelrådet så att varje siffra bara finns en gång per rad, en gång per kolumn och dessutom bara en gång per större ruta.

SUDOKU & ETT

Vintercoolt krygss

ANNU EJ TORRA BAKOM ÖRONEN	STALL-FLICKA	EN BIT MOT MÅLET	FLOTT FEST	EJ ATT LITA PÅ OM VÅREN	SAKNAR HELT SLUT	KÄBBEL	VATTNAS AV NILEN	SAGT OM GIVAKT	HAR FÖR AVSIKT GER VÄGLEDNING	DRAMA-KUNG
SLUTER INTE UPP						ÖVER-LÄMNA				
TAS IN EFTER MÅL UTE				LEVA OM INRUTAT MÖNS-TER		MÖNST-RAD FYND-PLATSEN			SÄLLAN SEDD FOR PÅG PÅ	
DRAS UPP VID	JUNGFRU I MADICKEN SÄKERHET				KAN SÄTTAS I UGN SPOKE					
			LEDA UTE-SLUTER INGEN			TOPP-KORT VÄXER I LUND				
IDEL TAGEL	DEN GÅR PÅ HÄNDER VÄGGAS				HAR FIN GAMMAL SLAKT KANT				FLICKA I HAL-LAND ELDEST	
		HÖ PÅ FLAK KORTA LITE				TRÖS-TEN FIN BRITT				BLEV EN MAN BE-RÖMDE
TOG VARA PÅ SIG				RATAR RELIGION DRA STRECK					ÄR BORTA RIKE	
GREKISK GU-DINNA	GAMMAL SKOJARE MÄNNEN I SKOLAN				ANTIPATI VILL MAN INTE DIT					
LÖS-MYNT			FÖRFLU-TEN TID ANONYM			SLITITS KYAL-STER				KÖPS SVART OCH GRÖNT
SKIKT MAN SER					HÄDE KÄTO TILL HANDS		DRIVIT PÅ			
		BRUKAR NORDAN				STYRDE				

Välkommen in och välj bland alla våra tyger, färdigsyddas gardiner & solskydd.

Vi erbjuder bl a också:

- Uppsättning gardinstänger/skenor
- Solskydd, t ex lamell- & rullgardiner
- Gardinsömnad efter dina önskemål
- Gratis konsultation och mätning
- Även lampor, pryglar & presenter

Din heminredningsbutik
Tygmans

Tygmans Textil & Inredning
Webbshop: tygmans.quickbutik.com

Besök
även vår nya
webbshop!

Mån-fre kl 10-18 • Lördag kl 10-15
Sista söndagen varje månad 11-15
Centralgatan 6, nära kyrkan
i Nynäshamns centrum
08-520 109 30 • tygmans.com

TRYGGT & SÄKERT MED

Lås1 Nynäs AB

08-35 82 70 • www.las1.se • info@las1.se

Välkommen till Sorunda församling

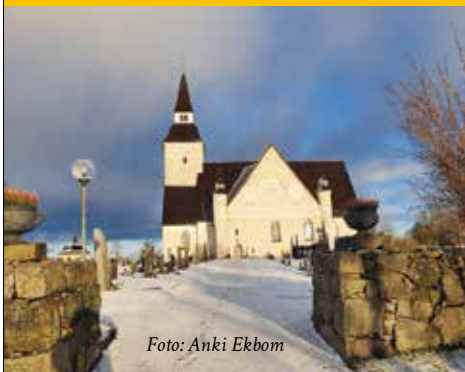

Foto: Anki Ekblom

Det händer i kyrkan:

Tisdagar kl 08.30: Morgonbön

Tis-sön kl 12.00-15.00: Öppen kyrka
med musik och möjlighet till samtal.

Vi sänder nu våra Andakter
digitalt via vår hemsida.

Med reservation för ändringar.
Vi följer Folkhälsomyndighetens rekommendationer.

Församlingen
med kyrkan mitt i byn!

Tel. 08-530 400 17

E-post: pastorsexp@sorundakyrka.se

Hemsida: www.sorundakyrka.se

Swish: 123 457 21 86

Svenska kyrkan
SORUNDA FÖRSAMLING

Ösmo Plantshop

Välkommen till ett utflyktsmål för hela familjen

Vårkänslor

Nu är fröerna på plats
och sticklingar är snart här (kommer vecka 8)
Vi har allt du behöver för vårens förberedelser!

Alla ♥ dag 14/2
Uppvakta någon
du tycker om!

**Vårens
nyheter:**
Inredning för
hem & trädgård

Njut en stund i vårt TRÄDGÅRDSCAFÉ

Sitt ner i vårt varma, sköna växthus och
välj dagens vegetariska rätt eller något
av våra hemgjorda bakverk och tårter.
Vår populära buffé är tillbaka i slutet av februari!

Växtstigen 1, Ösmo. Tel 08-520 272 30. www.osmoplantshop.se

Öppettider i Ösmobutiken: Mån-fre 10-18, lör 10-16, sön 10-16 • Caféet: Mån-fre 10-16, lör 10-16, sön 10-16

SYSTRARNA

Deckarts Blommor

Centralgatan 6, Nynäshamn. Tel. 08-121 468 08

Välkommen också till vår butik i Nynäshamns centrum
Nyhet! Håll utkik efter vårt återkommande erbjudande:

"VECKANS BLOMMA" TILL SUPERBRA PRIS!